

Tuingeschiedenis in Nederland II

Denken en doen in de Nederlandse tuinkunst 1500-2000

Arinda van der Does en Jan Holwerda (eindred.),
Tuingeschiedenis in Nederland II. Denken en doen in de Nederlandse tuinkunst 1500-2000,
Ulvenhout 2016, ISBN 978-90-9029358-5

zie ook <http://www.cascade1987.nl/tuingeschiedenis-in-nederland-ii/>

INHOUDSOPGAVE

TUINHISTORISCH ONDERZOEK IN NEDERLAND. STATE OF THE ART <i>Carla Oldenburger</i>	7
VESTIGINGSFACTOREN VOOR EEN BUITENPLAATS <i>Gerdy Verschuure-Stuip</i>	15
ENTERIJEN IN FRIESLAND <i>Philippus Breuker</i>	25
SPARRENTORENS VOOR DE STADSMUUR VAN AMERSFOORT <i>Sandra den Dulk</i>	35
DE OVERTUIN VAN HET HUIS TE MANPAD 1640-1740 <i>Willem Overmars en Trudi Woerdeman</i>	45
DE BRUIKBAARHEID VAN EEN GRAVURE VAN STOOPENDAAL VOOR DE RESTAURATIE VAN DE MOESTUIN ZUYLESTEIN <i>Thea Dengerink</i>	53
JAN BAPTIST XAVERY EN ZIJN GEDOCUMENTEERDE TUINSCULPTUREN OP ZIJDEBALEN <i>Dennis de Kool</i>	63
HET GRAND CANAL VAN RENSWOUDE IN HISTORISCH PERSPECTIEF <i>Patricia Debie</i>	73
DE FAMILIE SEMLER <i>Rita Mulder-Radetzky</i>	85
EEN UITGESPROKEN ECHOBOS IN MUIDERBERG <i>Kees van Dam</i>	93
WESTERHOUT IN HAARLEM ZES MAANDEN WERK VOOR ADRIAAN SNOEK (1775-1776) <i>Henk van der Eijk</i>	105
DESERTSTUKKEN VAN EEN CONFITURIER <i>Wim Meulenkamp</i>	115
VAN ARCHITECTUUR TOT TUINKUNST <i>Lucia Albers</i>	123

TOENMALIGE TUINEN OP TEXEL <i>Jan Holwerda</i>	131
STANIA STATE - 'EEN DER SCHOONSTE BUITENPLAATSEN' <i>Willemieke Ottens</i>	141
TOELICHTING OP EEN NEGENTIENDE-EEUWS ONTWERP VAN H. DE VRIES & ZOON <i>Arinda van der Does</i>	151
NOORDELIJKE LUSTWARANDE <i>Els van der Laan-Meijer</i>	161
THEORIE EN PRAKTIJK BIJ DE FIRMA ZOCHER: HET KENAUPARK IN HAARLEM <i>Carla en Juliet Oldenburger</i>	171
EEN KLASSE APART <i>Lara Voerman</i>	179
WEELDERIG GROEN VOOR DE MIJNSTREEK <i>Johanna G. Karssen-Schüürmann</i>	189
HET HISTORISCHE WATERSYSTEEM VAN HET LAAR KRIJGT EEN TWEEDE LEVEN <i>Marcel Eekhout</i>	199
SPIRITUELE KLANKEN IN HET BOS <i>Eric Blok</i>	207
TULPENBURGH, GARGAFIA AAN DE AMSTEL <i>Trudi Woerdeman en Willem Overmars</i>	215
BALANS VAN TUINHISTORISCH ONDERZOEK. EEN UITLEIDING <i>Yme Kuiper</i>	223
REGISTER VAN GEOGRAFISCHE NAMEN	234
REGISTER VAN PERSOONSNAMEN	240
OVER DE AUTEURS	247
OVER CASCADE	251
ILLUSTRATIEVERANTWOORDING	252
COLOFON	255

REGISTER VAN GEOGRAFISCHE NAMEN

A

Aalsmeer 31
 Achlum 25
 Achter de Hoven (Leeuwarden) 90
 Achterhoek 161
 Akkrum 26
 Aldobrandini 228
 Alerdinck, Den (Laag Zuthem) 166
 Allersmaborg (Ezingen) 164
 Almelo, Huis (Almelo) 166
 Altmorschen 85, 90, 227
 Amalienborg (Kopenhagen) 217
 Amelisweerd, Nieuw (Bunnik) 123
 Amelisweerd, Oud (Bunnik) 123
 Amerongen 54
 Amerongen, Kasteel (Amerongen) 228
 Amersfoort 35
 Amstel 161
 Amstelveen 185
 Amsterdam 19, 47, 50, 98, 108, 112, 132, 172, 175, 182, 185, 215
 Anema, Groot (Ried) 27
 Anema, Klein (Ried) 33
 Anguien 140
 Anjum 25, 27
 Antwerpen 29, 189
 Antwerpen-Deurne 121
 Arendstuin (Leeuwarden) 28
 Assen 164

B

Baarn 119, 185
 Baarnse Bos (Baarn) 118
 Barbaro 76
 Beekestijn (Velsen-Zuid) 109, 123
 Beekhoven (Amersfoort) 39, 42
 Beekhuizen (Velp) 207
 Beersdal (Heerlen) 193, 194, 198
 Beetgum 29, 90, 228
 Beetsterzwaag 31, 144

Begraafplaats, Algemene (Leeuwarden) 164
 Bennebroek, Huis te (Bennebroek) 104, 108
 Berg, De (Amersfoort) 42
 Berg en Daal (Amersfoort) 103
 Berg en Daal (Muiderberg) 97
 Berghuizen (Muiderberg) 96, 97
 Berglust (Muiderberg) 97
 Bergum 25, 26, 31
 Berlijn 216
 Berlikum 25, 26, 27, 31
 Beslinga, State (Friens) 163
 Bilgaard 28
 Biljoen-Beekhuizen (Velp) 208
 Biljoen, Kasteel (Velp) 207
 Björnsthål 126
 Bloemendaal 108
 Bloemkamp (Hartwerd) 26
 Boekenberg (Antwerpen-Deurne) 121
 Bolsward 28
 Bosch, Het (Muiderberg) 97
 Bosch, Huis ten (Den Haag) 89, 92
 Boschwijk (Zwolle) 166
 Boskoop 179
 Botanische Tuin (Kerkrade) 196
 Braak, De (Paterswolde) 162, 163, 169
 Brabant 218
 Brakestein (Oudeschild) 131
 Brederode, Heerlijkheid 46
 Briel, Den 19
 Brinkhoven (Paterswolde) 162, 164, 166, 170
 Broek in Waterland 116
 Brühl 118, 121
 Brunssum 190, 191, 196
 Brussel 74, 118
 Bult, Huize De (Steenwijk) 166
 Buren 54
 Burg, Den 132, 139

C

Campbell 58
Canton (Baarn) 119
Charlottenburg 216
Chiswick 224
Croonsloot (Muiderberg) 97

D

Dekemastate (Jelsum) 86
Den Haag 19, 89, 166, 173, 182, 185
Dieren, Hof te (Dieren) 228
Dietz 85
Dijkzicht (Zwolle) 169
Doelentuin (Amersfoort) 39, 42
Dongjum 27, 28
Doolhof (Oudeschild) 131, 135
Doolomberg (Amersfoort) 42
Drenthe 161
Drentsche Aa 161, 162, 164
Dronrijp 27, 28, 29
Duinrell (Wassenaar) 21, 24
Duitsland 85, 129, 166, 207
Duivenvoorde, Kasteel (Voorschoten) 18,
19
Dukenburg (Nijmegen) 79

E

Echobos (Muiderberg) 93
Eelde 161, 162
Eelde-Paterswolde 162
Eem, De 35
Eemland 161
Eindhoven 185, 198
Elsenburg (Maarssen) 64
Elsloo 192
Emden 116
Emsland 162
Engeland 126, 207
Engelsche steen (Oudeschild) 131
Engelsteen (Oudeschild) 131
Enschede 185
Epemastate (Ysbrechtum) 91
Eygelshoven 190

Eysingastate (Oenkerk) 28
Ezinge 163

F

Faassen-Hekkens (Tegelen) 189
Feanen, De Alde 162
Finkum 26
Florence 228
Florisberg (Muiderberg) 97
Fogelsanghstate (Veenklooster) 163, 169
Fontainebleau 76
Fraeylemaborg (Slochteren) 161, 162, 164,
166, 169
Franeker 90
Frankfurt 86
Frankrijk 129, 207
Frascati 228
Frederikspark (Haarlem) 172
Freienhagen 232
Friens 163
Friesland 25, 29, 141, 161

G

Garijp 26
Geerestein (Woudenberg) 79
Gelderland 136
Gelderse Vallei 74, 81
Glienicke 216
Glip, De 47
Gooi, Het 98, 161
Gottorf 217
Groenendaal (Heemstede) 52
Groningen 29, 146, 152, 161, 162, 164,
182
Groot-Brittannië 117
Groot Terhorne (Beetgum) 228
Gunne, De (Heino) 166

H

Haag, Den 135
Haar, De (Haarzuilens) 16, 79
Haarlem 15, 20, 31, 46, 112, 115, 166, 185
Haarlemmerhout (Haarlem) 48

Haarlemmermeer 47, 52
 Haarzuilens 79
 Haersmastate (Jelsum) 90, 91
 Hamburg 31
 Hampton Court 74, 76, 77, 78
 Hartestein (Maarssen) 122
 Hartwerd 26
 Haskerland 31
 Heemstede 45, 105
 Heemstede, Heerlijkheid (Heemstede) 46
 Heerlen 190, 193, 194, 198
 Heino 166
 Hemelum 26
 Heremastate (Joure) 169, 228
 Heringastate (Marssum) 29, 90
 Hessen 29, 85, 90, 227
 Hessen-Kassel 87
 Hichtum 90
 Hillegom 48
 Hof, Oud (Joure) 31
 Hofrust (Muidenberg) 95, 97, 103
 Hofwijck (Voorburg) 23, 40
 Honselaardijk (Honselersdijk) 54, 55
 Hoogezand 163
 Hoorn, Den 139
 Hoven, Achter de (Leeuwarden) 28, 30
 Hoxwier (Mantgum) 28

I

Idaard 31
 Iephof, De (Bergum) 31
 IJsselstein 54
 Italië 207

J

Jelsum 86, 90, 91
 Joure 31, 34, 228

K

Kaliningrad 217
 Karlshöhe 229
 Kassel 29, 69, 85, 226, 229, 231, 232
 Katwijk 48

Keienberg (Velp) 207
 Kerkrade 189, 190, 196
 Keukenhof, De (Lisse) 72
 Kleef 28, 29, 76, 79
 Koggerbos (Muidenberg) 97
 Kollum 169
 Königsberg 217
 Kopenhagen 217
 Koudum 28, 85
 Krakenstein (Muidenberg) 97
 Kromme Rijn 124, 127, 128
 Kroonslot (Muidenberg) 97

L

Laag Zuthem 166
 Laar, Het (Ommen) 79, 199
 Laken 118, 121
 Landau 166
 Landskroon (Weesp) 109, 157
 Leeuwarden 28, 29, 30, 86, 142, 151, 161, 164, 226
 Leiden 46
 Leidschendam 16
 Lemferdinge (Paterswolde) 162, 164
 Liauckemastate (Sexbierum) 32
 Lidlum (Sexbierum) 25
 Limburg 189
 Lings, De (Tegelen) 190
 Loenen 108, 112
 Londen 68, 125
 Loo, Het (Apeldoorn) 29, 33, 55, 61, 87, 92, 228
 Lübeck 217
 Lucca 228
 Lütetsburg 116
 Lutjegast 163, 164
 Lutterade-Geleen 190
 Lyndenstein (Beetsterzwaag) 144

M

Maarssen 64, 122
 Manpad, Huis te (Heemstede) 45, 109, 158
 Mantgum 28

Mariënborg (Leeuwarden) 30, 31, 142, 227
 Marssum 29, 90
 Mastbos (Breda) 40
 Meerenberg (Bloemendaal) 115, 120
 Meer en Berg (Heemstede) 51
 Menkemaborg (Uithuizen) 32, 163
 Middachten (De Steeg) 55, 228
 Middelbeers 71
 Monnikebaaium (Winsum) 26

N

Naarden 94
 Nes 26
 Neurenberg 42
 New York 54
 Nieuborgh, Huis ter (Rijswijk) 54
 Nieuwdorp 192
 Nieuweschild 135
 Nijborg, De (Paterswolde) 169
 Nijmegen 79
 Nimmerdor (Amersfoort) 39, 40, 42
 Noord-Brabant 189
 Noordwijk 162, 163, 164, 166, 169
 Noordwijk-Binnen 108
 Noorwegen 41

O

Oels 216
 Oenkerk 28, 142
 Oisterwijk 189
 Oldeklooster (Hartwerd) 26
 Oleśnica 216
 Ommen 79, 199
 Oost-Dongerdeel 141
 Oostenrijk 98
 Oosterbroek (Eelde) 162
 Orangerieschloss (Kassel) 69
 Oranjestein (Oranjewoud) 169
 Oranjewoud 16, 30, 79, 86, 87, 88, 89, 90,
 161, 169, 226
 Ostfriesland 116, 162
 Ouderkerk aan de Amstel 215
 Ouderkerk aan de IJssel 67
 Oudeschild 132, 134, 135

Overijssel 166
 Overschie 67

P

Parijs 126
 Paterswolde 161, 162, 163
 Paterswolde, Huis te (Paterswolde) 169
 Peizermade 162
 Peking (Baarn) 118, 119
 Petersburg 217
 Pfeiffer 227
 Philippsthal (Kassel) 69
 Pierre (Eygelshoven) 190
 Plantage, Oude (Rotterdam) 154
 Polen 216
 Potmarge 30
 Potsdam 137, 218
 Pretsch 217
 Prinsentuin (Leeuwarden) 28, 85, 86, 87,
 88, 89, 142, 144, 151, 169, 226

R

Randenbroek (Amersfoort) 35, 36, 37, 39,
 40, 42, 43
 Regge 199
 Renswoude, Heerlijkheid (Renswoude) 74,
 77
 Renswoude, Kasteel (Renswoude) 73
 Rhijnauwen (Bunnik) 124
 Ried 27, 28
 Riga 217
 Rikkerdaborg (Lutjegast) 163, 164
 Rome 40, 228
 Rosendael, Kasteel (Rozendaal) 171
 Rotterdam 154, 182, 185
 Rozenhagen (Haarlem) 177
 Rozenhout (Oudeschild) 131, 139
 Rustlust (Muiderberg) 97
 Rustrijk (Muiderberg) 93
 Ruurlo, Kasteel (Ruurlo) 107, 109, 171

S

Sachsen-Anhalt 217

Sanderbout (Sittard) 193, 195, 198
 Sanssouci 137, 215, 218
 Sappemeer 90
 Schaesberg 190
 Schaesbergerveld (Heerlen) 194, 198
 Schatzenburg (Dronrijp) 29
 Schutterspark, Het (Brunssum) 196
 Schweitzer (Heerlen) 190
 Schwetzingen 140
 Sexbierum 25
 's-Graveland 97, 162
 's-Hertogenbosch 185
 Sittard 193, 195, 198
 Sleeswijk 217
 Slochteren 161
 Soestdijk (Baarn) 92, 228
 Spandau 216
 Spekholzerheide 190
 Stania State (Oenkerk) 141
 Steenwijk 166
 Stein 191, 192
 Steinder Heide (Stein) 192
 Steinderkamp (Stein) 191, 192
 Steinerbos (Stein) 196, 198
 Stourhead 224
 Stowe 224
 Strawberry Hill 125

T

Taniaburg (Bilgaard) 28
 Tegelen 189, 190
 Tempel, De (Rotterdam) 67, 71
 Terhorne, Groot (Beetgum) 29, 31, 34, 90
 Ter Horst (Voorschoten) 19
 Texel 131
 Tietjerksteradeel 141
 Tolsduin (Velsen) 33
 Treebeek (Brunssum) 191
 Tuin, De Botanische (Kerkrade) 189
 Tulpenburgh (Ouderkerk aan de Amstel) 215
 Twente 161

U

Uithuizen 163
 Utrecht 16, 64, 75, 124, 161, 171, 182, 185
 Utrechtse Heuvelrug 46, 55

V

Vaartzicht (Kollum) 163, 169
 Vecht 161, 199, 200
 Veenklooster 28
 Velp 207
 Velsen 33, 185
 Veluwe 46, 161
 Versailles 74, 77, 78, 226
 Villa d'Este 40
 Vlaardingen 185
 Vlissingen 185
 Vogelenzang 108
 Vogelzang (Veenklooster) 28
 Voorberg (Muiderberg) 97
 Voorburg 16, 33, 40, 185
 Voorschoten 16, 19
 Vredenburg 163

W

Waayenstein (Leersum) 55
 Wadden 135
 Wageningen 182, 185
 Wassenaar 16
 Watergraafsmeer 21
 Weesp 109, 151, 157
 Weezeplaats (Oudeschild) 139
 Wegh der Weegen (Amersfoort) 39, 40
 Weilburg 166
 Welgelegen (Haarlem) 106
 Westervelt (Driehuis) 19, 20
 Wieringen 135
 Wilhelmshöhe, Schloss 69
 Wilhelmshöhe, Schlosspark 121
 Wilhemshöhe 229
 Willemspark (Den Haag) 173
 Willemsplantsoen (Utrecht) 171
 Windesheim (Windesheim) 166
 Wingfield Castle 69

Winsum 26
Wisseloord (Muiderberg) 97, 103
Woerden 71
Woestduin (Bloemendaal) 108
Wolfsbergen (Muiderberg) 97
Wybrandastate (Hichtum) 90

Y

Ysbrechtum 91

Z

Zaan 116
Zandvoort (Groningen) 164, 167, 170
Zeist (Zeist) 55
Zijdebalen (Utrecht) 63
Zoetmulder (Heerlen) 190
Zomerweelde (Heerlen) 190
Zorgvliet (Den Haag) 21
Zuid-Holland 16
Zuylen (Zuylen) 126, 171
Zuylestein (Leersum) 54
Zweden 105
Zwitserland 207
Zwolle 166, 169, 170, 185

REGISTER VAN PERSOONSNAMEN

A

Aa, A.J. van der 94
 Abbema, Balthazar Elias (1739-1805) 95
 Abbema, Heere 96, 102
 Alberda, familie 163
 Alberti, Leon Battista (1404-1472) 75
 Alberts, Baucke 26
 Alff, J.P. van (1914-1997) 183, 185
 Amerongen, Gerard Godard Taets van (1729-1804) 124, 129
 Ampzing, Samuel 22
 Anhalt-Dessau, Henriëtte Amalia van (1666-1726) 226
 Anthon, Johann Wilhelm 232
 Arends, Jan 114
 Arnout, Gerard (1754-1823) 129
 Aveele, Johannes Jacobsz van den 24

B

Bader, Herman 208
 Baerd, Egbert van (1627-1673) 31
 Barbiers de Oude, Pieter 116
 Baumgärtner, F.G. 210
 Baurseheit de Jonge, Jan Pieter van (1699-1768) 68
 Baurseheit de Oude, Jan Pieter van (1669-1728) 68
 Beale, John (1608-1683) 231
 Beethoven, Ludwig von (1770-1827) 212
 Beijer, Jan de (1703-1785) 64, 65, 67
 Belder, Georges de (1919-1981) 189
 Belder-Kovačič, Jelena de (1925-2003) 189
 Belder, Robert de (1921-1995) 189
 Bommel, A. van 43
 Berckenrode, Balthasar Floris van 47
 Berger, Leendert Matthijsz den (1743-1802) 132, 134
 Bergmans, John Baptiste (1892-1980) 189
 Berken, Daniël van (circa 1705-1786) 85, 87, 88, 91

Berkhey, J. le Francq van 47, 52
 Bijhouwer, J.T.P. (1898-1974) 161, 181, 182
 Blaeu, Joan (1596-1673) 37
 Bleeker, Gerard (1882-1956) 181, 183
 Blum, Georg Anton (1765-1827) 161, 165, 166
 Boelens, Jan Hendrik van (1792-1865) 143
 Boer, Wim (1922-2000) 179, 181
 Boling, C. 89
 Bootsma, Epe van 28
 Borsselen, Philibert van (circa 1580-1627) 16
 Bosgra(af), Freerk (circa 1670-1755/6) 31
 Bosgra, Jan (1696-circa 1732) 31
 Bosgra, Lubartus (1701-) 31
 Bosman, Titia van (1683-1734) 142
 Braeck, Jan Pietersz 134
 Brandes, Ellen (1928-2008) 179
 Brants, Jan Jacob (1741-1813) 105
 Breuker, G.W. (1829?-1878) 175, 178
 Breuker, Hendrik Arjens (circa 1715/1720-1764/1765) 33
 Broeckhuysen, Justus van 74, 75, 82
 Bulderen, Christiaan Hendrik Jacob Pielat van (1775-1807) 170
 Burgh, familie 215
 Buys, Pieter (1923) 179, 181, 182

C

Campen, Jacob van (1596-1657) 35, 37, 76, 81
 Campen, Jannetje van 112
 Cappellen, Willem Hoogendijk van (1863-1931) 68
 Cats, J. 23
 Cats, Jacob (1577-1660) 17, 54
 Cats, Pieter 144
 Cats, Taetske (1766-1848) 143, 149
 Christemeijer, J.B. 119
 Claerbergen, Johan Vegelin van 34

Claessen, Johan 27
 Clercq, Willem de (1795-1844) 116, 120
 Clifford, Marcus Lodovicus Antonius (voor 1675-1738) 225
 Clignet, Elisabeth (1702-1776) 124
 Clignet, Maria (1694-1760) 124
 Cock, Jan Claudius de (1667-1735) 68, 71
 Coevoorden, Roelof van 199
 Coulon, Lodewijk (1714-1780) 88
 Court van der Voort, Pieter de la (1664-1739) 15, 16, 79, 83, 125, 227
 Craandijk, J. 120
 Cres(s)ant, Jacobus (voor 1685-na 1759) 64, 69
 Crijns, Femke 86
 Crommelin, familie 95
 Crommelin, Robert Daniël (1741-1808) 96
 Cuyck, Pieter Johannes van (1720-1787) 132

D

De Hertoghe van Feringa 163
 Delen, Jacob Johan baron van (1690-1742) 124
 Delille 209
 Dezallier d'Argenville, Antoine-Joseph (1680-1765) 16, 124, 137
 Diepenen, Jan van (?-1675?) 55
 Dijk, Philip van (1683-1753) 229
 Dinger, A.E. (1888-1952) 191
 Dircks, Rinse (circa 1670-na 1720) 29
 Doijs, Johan Lodewijk (1669-1702) 86
 Doma, Pibo van 28
 Dom, J. van 98, 103
 Douwes, Jacob 31
 Duyndam, Hendrick Simonsz 46

E

Eeden, Jacomina van (1595-1671) 81
 Eems, J. Van 83
 Eerenbeemt, André van den (1937) 179
 Eesteren, C. van 182
 Efferen, Maria Jacoba Cornelia van (1719-1798) 125

Emmius, Arendina (1652-1707) 169
 Empelen, Carl van (1929) 179
 Erdberg, Eleanor von 121
 Esser Meerman, Nicolaas (1777-1851) 210

F

Feijckes, Pieter 26
 Fibonacci 125

G

Gaijtzes, Dirck 28
 Galenus 17
 Galjaard, Bram (1924) 179, 185
 Gans, Jacobus (1737-na 1796) 108, 114
 Gebhart, Christiaan 101
 Gelderen, Wim van (1903-1992) 181, 182
 Gentil 58, 62
 Gerrijs, Eelcke 26
 Gesseler, Jan Ernst Willem van (1767-1836) 164, 170
 Gesseler, van 167
 Geus, C.K. de 171
 Goeree, Willem (1635-1711) 16, 80, 84
 Goslinga, van 27, 28
 Groen, Jan van der (1624-1672) 16, 41, 58, 59, 83
 Grohmann, J.G. 210
 Grote, Peter de 227
 Guerniero, Giovanni Franciesco (circa 1665-1745) 229

H

Haersma, Hans Hendrik van 141
 Haersma, Hector Livius van (1673-1720) 142
 Haersma, Johan (Hans) Hendrik van (1707-1757) 142
 Hannover, Anna van (1709-1759) 87
 Hansum, Adriaan 90, 152, 158
 Hartsinck, Jan Casper 100
 Hasselaar, Anna Susanna (1730-1788) 124
 Hasselaar, Gerard Arnoud (1698-1766) 124

- Heemstra, Hector Livius van (1740-1783) 169
 Helmantel, Arnoldus (1756-1822) 163
 Helmantel, Frans Arnoldus 163
 Hendrik IV (1553-1610) 76
 Hendriks, Leendert 109
 Hertoghe, de 163
 Hesselink, Abraham (1787-1858) 169
 Hessen-Kassel, Karl van (1654-1730) 226, 229
 Hessen-Kassel, Maria Louise van (1688-1765) 29, 86, 88, 142, 225, 226
 Hessen-Kassel, Wilhelm VIII von (1682-1760) 227
 Heurck, E.H. van (1839-1909) 189
 Heydert, Joachim Ludwig (1716-1794) 215, 216
 Heydert, Martin Ludwig (1656-1728) 216
 Heyns, Theodora 139
 Hillama, Aurelia van (1636-1707) 31
 Hillamahof, Aurelia 31
 Hindriks, Grietje 169
 Hogendorp tot Steenhuizen, Sara Johanna van (1755-1828) 208
 Holt, G.H.M. (1904-1988) 194
 Homoet, Barend Gerbrand (1695-1768) 94, 100
 Hondius, Petrus (circa 1578-1621) 16
 Hooff, G.C. van 112
 Hooff, H. van 208
 Hoof, Hendrick 94, 100
 Hoogbruin, Dirk (gedoopt 1778) 97
 Hoogenboom, Martje Lammerts (1766-1829) 163
 Hoogvliet, Arnold (1687-1763) 66
 Hooijer, Cornelis (1804-1873) 120
 Hoop, Abraham Johan van der (1775-1826) 166, 170
 Hoop-Thomassen á Thuessink, Arnoldina Aleida Maria van der (1776-1859) 166
 Hoppers, Reinier van (1596-1666) 28
 Horatius 212
 Horneman, Anna 101
 Hottinga, Sicko 32
 Hoyer, Francois 102
 Huber, Herm. 29
 Huijgens, Hendrik 94
 Hulten, van 166
 Humalda, Aebinga van 28
 Huygens, Constantijn (1596-1687) 16, 40, 54, 81

 I
 Immerzeel, Johannes 121

 J
 Jansen, Jan 26
 Jans, Rutger 28
 Japix, Gysbert 33
 Jelgerhuis, Rienk 88
 Joly, Claude (1607-1700) 36
 Joly, M. 41
 Jones, Inigo (1573-1652) 231

 K
 Kaal, Frederik Hendrik Johannes (1733-1790) 220
 Kalff, Jan (1933) 179
 Kaulman, Jan 121
 Keiser, Gerlof 28
 Keizer, Hermanna Cornelia (1770-1840) 164
 Kemper, G. 114
 Ketelaar, P.A. 98, 100
 Kip, Jan 77
 Kip, Johannes (1652/53-1722) 82
 Knoop, Johann Hermann (circa 1700-circa 1768) 27, 28, 29, 30, 32, 33, 80, 83, 85, 87, 88, 91, 92, 142, 143, 227
 Knyff, Leonard 76, 77
 Koch-Crommelin 96, 97
 Koch, Egbertus Johannes (1782-1854) 103
 Koch, Hugo (1914) 184
 Koch, Johan Hendrik 131
 Koerland, Maria Amalia van (1653-1711) 230
 Koolwijk, Jan Hendrik van (1916-1984) 185, 194

Krijns, Krijn (1787-1860) 31
 Krijns, Krijn Wijbrens (1722-1789) 31
 Krijns, Namkje (1756-1831) 31
 Krijns, Okke Tietes (1769-1842) 31
 Krijns, Simon (1796-1874) 31
 Krijns, Wijbren (1750-1824) 27, 31
 Krijns, Wijbren (1791-1842) 31
 Krohin, Maria Margareta 215
 Kroon, Jakob 109

L

Laar, Gijsbert van 116, 117
 Laer, Jutte van 199
 Lammerts, Martje 169
 Leeuw, Daniël C. de 213
 Leeuwenhoek, Anthoni van 74
 Lennep, Jacob van 31
 Leth, Hendrik de (1703-1766) 19
 Liender, Paulus van 115
 Ligne, Prince de 117
 Logteren, Ignatius van (1685-1732) 68
 Logteren, Jan van (1709-1745) 68
 Loosjes, Adriaan (1761-1818) 115
 Looxma, Catharina Theresia (1842-1911) 145
 Looxma, Theodorus Marius Theresius (1807-1876) 145
 Loré, Willem (1679-1744) 228
 Lorrain, Claude 231
 Loth, Carel 102
 Lynden, Frans Godard baron van (1781-1828) 144

M

Marees van Swinderen, De 164
 Marot, Daniel (1661-1752) 55, 61
 Marre, Jan de (1696-1763) 94, 101
 Marselis, Theodorus van 102
 Martinet, J.F. 93, 100
 Marum, M. van 101
 Mast, Jan (van der) (circa 1680-1736) 64
 Mattheyssens, Vincent (circa 1694 geboren) 64

Medendorp, Christina (Stijntje) (1791-1859) 143
 Medendorp, Klaas 149
 Meekma, Johanna 87
 Meer, Dirk van der (1686-1738) 50, 51
 Meese, (Bernard) Christoffel (-1728) 29
 Meese, Bernhardus Christoffel (1754-1775) 90
 Meese, Christoffel 29
 Meese, David (1723-1770) 29, 90
 Meijers, Jasper 181
 Meinderts, Lolke 31
 Melchers, David 28
 Melis, Sijbren 26
 Menkema, Anna Habina Alberda van (1797-1856) 164
 Merct, Hendrik Jacobsz van der (1746-1809) 132
 Mersch, van der 70
 Meyster, Everard (1617-1679) 39, 40
 Michael, Johann Georg (1738-1800) 109, 166
 Miller, Philip 79, 83
 Minnes, Minne 26
 Moerbeek, Paulus 113
 Moerbeek, Simon 108, 114
 Mollem, David van (1670-1746) 64, 70
 Mollet, André (1600-1665) 54, 77
 Mollet, Claude I. (1557-1647) 76, 77
 Montigny, Gilles Johannes le Fevre de 112
 Montsche, Johannes (1734-1799) 107, 109, 110, 113, 114, 157, 158, 159
 Mos, Bert 185
 Müller 227
 Mumford, Lewis (1938) 184
 Münchhausen, Otto Freiherr von (1716-1774) 113

N

Nassau-Dietz, Johan Willem Friso van (1687-1711) 86
 Nassau-Dietz, Willem Carel Hendrik Friso van (1711-1751) 86
 Nassau-Dietz, Willem Frederik van (1613-1664) 81

Nassau, Hendrik Casimir II van (1657-1696) 226, 227
 Nassau-Siegen, Johan Maurits van (1604-1679) 28, 76
 Nassau-Weilburg, Karl Christiaan von (1735-1788) 166
 Nassau Zuytlestein, Frederik van (1608-1672) 55
 Nassau-Zuytlestein, Henriette van (1688-1759) 228
 Nassau Zuytlestein, Willem van (1649-1708) 55
 Nauta, Hemmo Heilica (1795-1829) 164
 Nauta, Jacob Harmen (1767-1823) 164
 Nautz, F.J. 171
 Nes, K.C. van (1876-1952) 196
 Neufville, Anna Maria de (1742-1782) 105
 Neufville, Jan Isaac de (1706-1772) 105
 Nijsingh, Lucas (1645-1720) 169
 Nijsingh, Samuel (1679-1741) 169
 Nôtre, Andre Le 77

O

Ockinga, van 28
 Ollefen, Lieve van 101
 Ollefen, van 94, 96
 Oosterhuis, P. 98
 Oosterlinck, Pieter Anthony Joseph 96, 102
 Oranje-Nassau, Carolina van (1743-1787) 166
 Oranje-Nassau, Frederik Hendrik van (1584-1647) 40, 54, 81
 Oranje-Nassau, Johan Willem Friso van (1687-1711) 226
 Oranje-Nassau, Maurits van (1567-1625) 54
 Oranje-Nassau, Willem Carel Hendrik Friso (1711-1751) 228
 Oranje-Nassau, Willem III van (1650-1702) 55
 Oud, J.J.P. 182

P

Pakker, Piet 181
 Palladio, Andrea (1508-1580) 75, 76
 Pannekoek, G.J. 183
 Parker, R.B. (1867-1942) 194
 Parnell, John (1744-1801) 113
 Perelle, Adam 77
 Pijpers, Pieter (1749-1805) 119
 Pinto, David de (1692-1751) 216
 Pinto, Isaac de (1717-1787) 215, 216
 Plinius 54
 Polder, J.C. van de 123
 Pols, Dirk (1916-onbekend) 179
 Portman, Lodewijk Anton (1804-1853) 97
 Poussin, Nicholas 231
 Pruisen, Frederik II van (1712-1786) 215
 Pythagoras 54

Q

Quintineye, Jean Baptiste de la 58

R

Rademaker, Abraham 222
 Reede, Frederik Adriaan van (1659-1738) 74, 81
 Reede, Frederik Christiaan van (1668-1719), 228
 Reede, Johan van (1593-1682) 74, 81
 Reede van Nederhorst, Godard van (1555-1612) 81
 Rehden, Johanna Aleida von (1754-1777) 164, 170
 Rehden, Theodorica Hinriëtta von (1745-1780) 163, 170
 Reichpietsch, Albert (1876-1929) 192
 Reinbach, Gijsbert Coenraad Wilhelm (1752-1839) 132, 135, 136, 138
 Repton, Humphry (1752-1818) 231
 Ridder, J. de 78
 Roepel, Cornelis (1727-1799) 132, 135, 138
 Rollema, H. van 141

Roodbaard, Lucas Pieters (1782-1851)
143, 152, 158, 161, 164, 166
Roodbaard, Pieter Harms 149
Rooseboom, Frederik Frederiksz (1718?-
1777) 132
Rouge, G.L. Le 137
Royen, A. van 83
Ruysdael 125, 129

S

Saint-Simon markies van Sandricourt,
Maximilien Henri de (1720-1799)
125, 126
Saltzmann, Friedrich Zacharias (1731-
1801) 219
Salzmann, Joachim Arndt (1691-1771) 216
Sandra Veldtman, Henri de (1756-1816)
164, 166, 170
Saportas, Jacob (1765-1839) 96
Scamozzi, Vincenzo (1548-1616) 54, 75
Schaum, Carl L.J. (1868-1928) 181
Schee, Michiel Emanuel (circa 1694-circa
1739) 68
Schelle, J.D. van 123
Scheltinga, Lucia Catharina van (1748-
1819) 169
Scheltinga, van 31
Schenk, Pieter 24
Scherenberg, Reinhard (1769-1834) 119
Schipper, J.J. (1911-1987) 183
Schmelt, Catharina (1655-1718) 85
Schonck, Philip Willem (1735-1807) 88,
89, 92, 139
Schoonebeek, Adriaen 77
Schotanus 27
Sckell, Johann Friederich (1725-1810) 166
Semler, Carel Wilhelm (1724-1798) 87, 88
Semler, Evert (1766-1822) 88
Semler, Jan Joost 91
Semler, Johan Georg (1678-1744) 85, 227
Semler, Johan Georg (1740-1779) 29
Semler, Johan Georg of Jurjen 90
Semler, Johannes (1651-1718) 85
Semler, Melchior 91
Semler, Willem (1726-1807) 88

Semler, Willem (1754-circa 1782) 87, 90
Serlio 54
Siburgh 227
Sichterman, Sybilla Catharina (1749-1820)
163
Sierksma, Klaes 93, 98
Simelaar 85
Simler 85
Simmeler 85
Six, Jan (1618-1700) 94, 100
Sixma, Douwe van 27
Slicher, Wigbolt (1692-1722) 49
Sluijter, Catharina 112
Sminia, Hobbe Baerdts van (1797-1858)
141
Snoek, Adriaan (1716?-1796) 105
Spaen, Alexander Frederik van (1618-1692)
207
Spaen, Gerrit Karel van (1756-1841) 213
Spaen, Johan Frederik Willem van (1746-
1827) 207
Springer, Leonard Anthonij (1791-1842)
181, 190
Stellingwerf, Jacobus 33, 85
Stevin, Simon (1548-1620) 54, 61
Stoopendaal, Daniël (1672-1726) 53, 82
Stopendaal, Bastiaan 82
Syburgh, Agnes 86
Sytzama, Johannes Galenus van (1767-
1839) 163

T

Taconis, Sipke (1755-1826) 31
Taets van Amerongen, Gerard Godard
(1729-1804) 125, 129
Tersteeg, D.F. (1876-1942) 99
Tethmans, Feijcke 26
Thoe Schwartzenergh 29, 31
Thomassen á Thuessink (1734-1817) 166
Thomassen á Thuessink, Aleida Maria
(1776-1859) 170
Tilij, Johanna Catharina 101
Traa, C. van (1899-1970) 184
Trip, Adriaan Joseph (1755-1833) 163,
164, 170

Trip, Jan Lucas (1726-1786) 163
 Tulp-Burgh, Anna (1624-1672) 215
 Tulp, Dirk (1624-1682) 215

U

Uffenbach, Zacharias von 86
 Uilkens, T.F. 80, 84
 Unwin, R. (1863-1940) 194
 Utenhove, Hendrik van (1715-1767) 125
 Utenhove, Reinier van (1689/90-1745) 124

V

Vegelins van Claerbergen 228
 Vegelin van Claerbergen, Nehemia (1691-1739) 228
 Vergilius 212
 Vingboons, Philips 124
 Vitringa, Catharina (1734-1799) 88
 Vitruvius 54
 Vlaskamp, Arent (1751-1825) 90
 Vlaskamp, Gerrit (1834-1906) 31, 146
 Volkmann, J.J. 33
 Voogd Lesjeer, Jonas de 101
 Voorhelm Schreevoogt 126
 Voorhout, Maria Duyst van (1662-1754) 74, 77, 81
 Vries en Zoon, H. de 151
 Vries, Harmen de (1753-1837) 113, 151
 Vries, Pieter Harmens de (1784-1860) 151

W

Waeijen, Jacobus van der (1666-1743) 86
 Waldeck 166
 Walpole, Horace 117
 Warnau, Hans (1922-1995) 179
 Welderen Rengers, Wilco Julius van (1835-1916) 145
 Westbaen, J. 23
 Westerbaen, Jacob (1599-1670) 16
 Wiekstra, Hotze Piebes 141
 Wijchgel, Hendrik Louis (1757-1830) 170

Wijchgel, Lodewijk Regnier (1761-1819) 170
 Wijnbergen, Arend van 39
 Willigen, Adriaan van der (1766-1841) 118, 121
 Willinge, Berendina Johanna (1807-1879) 145, 149
 Willinge, Jan Hendrik 149
 With, Jan de 143
 Withoos, Matthias Jansz. (circa 1627-1703) 35
 Wolthers, Adelgunda Christina (1752-1805) 164

X

Xavery, Jan Baptist (1697-1742) 63

Z

Zimler 85
 Zocher, Jan David (1791-1870) 154, 161, 171
 Zocher, Johann David (1763-1817) 161, 166
 Zocher, Louis Paul (1820-1915) 172
 Zuylen, Belle van 126
 Zuylestein, Frederik Nassau de (1684-1738) 55